

İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Milletlerarası Özel Hukuk Final Sınavı
Tek-Çift Numaralı ve İkinci Öğretime Tabi Öğrenciler
Bütünleme Sınavı Cevap Anahtarı

I. Genel Prensipler – Kanunlar İhtilafı – Milletlerarası Usul Hukuku

- 1. Davacının Bakırköy Sulh Hukuk Mahkemesince verilmiş mirasçılık belgesinin iptali talebi hakkında Antalya mahkemelerinin milletlerarası yetkisi var mıdır? Açıklayınız. (8 puan)**

Türk mahkemelerinin yabancı unsurlu davalarda ne zaman yetkili olacağı meselesi 5718 sayılı MÖHUK'ta düzenlenmiştir. Türk mahkemelerinin milletlerarası yetkisini düzenleyen temel kanun olan MÖHUK'ta konuya ilişkin bir genel kural ve birden çok özel kural vaz edilmiştir. Türk mahkemelerinin milletlerarası yetkisine ilişkin MÖHUK kurallarının düzenleniş biçimi itibariyle, yabancılık unsuru taşıyan bir uyuşmazlıkta milletlerarası yetkiye sahip bir Türk mahkemesi bulunup bulunmadığının belirlenmesinde, öncelikle milletlerarası yetkiye ilişkin özel kurallara (MÖHUK m. 41-46) bakılması gerekir. MÖHUK'taki özel yetki kurallarının kapsamına girmeyen uyuşmazlıklar bakımından ise, MÖHUK m. 40'ta yer alan genel kural gereğince, "iç hukukun yer itibariyle yetki kuralları" devreye girecektir. Bu hüküm uyarınca, yabancılık unsuru taşıyan uyuşmazlıklarda Türk mahkemelerinin milletlerarası yetkisini, iç hukukun yer itibariyle yetki kuralları tayin eder.

Olayda mirasçılık belgesinin iptali talepli bir dava söz konusudur. MÖHUK m. 43 uyarınca mirasa ilişkin davalar, ölenin Türkiye'deki son yerleşim yeri mahkemesinde, son yerleşim yerinin Türkiye'de olmaması halinde terekeye dâhil malların bulunduğu yer mahkemesinde görülür. Bu madde ile ölenin son yerleşim yerinin Türkiye olmaması ancak Türkiye'de terekeye dâhil mallarının bulunması halinde yetkili bir Türk mahkemesi tesis edilmesi amaçlanmıştır. Muris, Yahya Satka'nın Bakırköy'de yaşadığı bilgisi göz önüne alınarak, murisin Türkiye'deki son yerleşim yerinin Bakırköy olması sebebi ile Antalya mahkemesinin yetkisi olmayacaktır.

- 2. Muris Yahya Satka'nın eşi Cevriye Satka'nın tenkis davasının görüşülmesinden önce mal rejimi tasfiyesi hakkında karar verilmesi talebiyle görevli ve yetkili Türk mahkemesinde açacağı dava hangi hukuka göre karara bağlanmalıdır? Açıklayınız. (8 puan)**

Tenkis davası görülmeden önce mal rejiminin tasfiyesi, 'evlilik mal rejimleri' kapsamında incelenmesi gereken bir konudur. Bu konu MÖHUK m.15'de ayrı bir maddede düzenlenmiştir. Maddenin uygulama alanı bulabilmesi için evliliğin ölüm veya boşanma ile sona ermesi bir farklılık arz etmez. Evliliğin ölüm ile sona ermesi halinde de öncelikli olarak MÖHUK m. 15'in yetkili kıldığı hukuka göre evlilik

mallarının tasfiyesi yapılıp, daha sonra mirasa ilişkin kanunlar ihtilafı kurallarının uygulanması ile kimlerin hangi oranda mirasçı olduğu talep edilecektir.

MÖHUK m.15 eşlere evlilik mallarına uygulanacak hukuku seçme konusunda sınırlı bir imkân getirmektedir. Eşler, evlilik malları hakkında, evlenme anındaki mutad mesken hukuklarından veya milli hukuklarından birini açık olarak seçebilirler. Hukuk seçimi yapılmamış olması halinde, evlilik malları hakkında, eşlerin evlenme anındaki müşterek milli hukuku, bulunmadığı takdirde eşlerin evlenme anındaki müşterek mutad mesken hukuku, bunun da bulunmaması halinde Türk hukuku uygulanır.

Olayda eşlerin hukuk seçimi yaptığına dair bir veri yoktur. Olaydaki verilerden Yahya Satka ve eşinin 2009 senesinden önce evlendiği ve bu seneden beri eşi ile Bakırköy’de birlikte yaşadıkları anlaşılmaktadır. Bu yüzden eşlerin evlenme anındaki müşterek milli hukuku olan Arnavutluk hukuku uygulanacaktır.

3. Davacı Naciye Özyer’in tenkis talebi hangi hukuka göre karara bağlanacaktır? Açıklayınız. (8 puan)

Milletlerarası miras ilişkilerinin tâbi olduğu ülke hukuku 5718 sayılı MÖHUK’un 20. maddesinde düzenlenmektedir. 5718 sayılı MÖHUK m. 20 uyarınca kural olarak miras ölenin millî hukukuna tâbidir. Ancak mirasın açılması sebeplerine, iktisabına ve taksimine ilişkin hükümler terekenin bulunduğu ülke hukukuna tâbidir. Somut olaya baktığımız da soruda atanmış mirasçı olduğunu iddia eden Naciye Özyer’in tenkis talebinin hangi hukuka göre karara bağlanacağı sorulmuştur. Bu durumda tenkis talebinin mirasın açılması sebepleri, iktisabı ya da taksimine ilişkin olmaması nedeniyle yabancılık unsuru taşıyan miras ilişkilerine uygulanan genel kural uyarınca değerlendirilmesi; böylelikle ölenin milli hukukuna tabi olması gerekmektedir. Bu durumda somut olayda Naciye Özyer’in tenkis talebi Yahya Satka’nın milli hukukuna göre karara bağlanacaktır. Olaya baktığımız zaman ise Yahya Satka’nın çifte vatandaşlık sahibi olduğu görülmektedir. Yahya Satka hem Türk hem de Arnavutluk vatandaşıdır. Bu durumda 5718 sayılı MÖHUK m. 4’ün dikkate alınması gereklidir. 5718 sayılı MÖHUK m. 4/1/b uyarınca yetkili hukukun vatandaşlık esasına göre belirlendiği hallerde, birden fazla devlet vatandaşlığına sahip olanlar hakkında, bunların aynı zamanda Türk vatandaşı olmaları hâlinde Türk hukuku uygulanacaktır. Dolayısıyla Naciye Özyer’in tenkis talebi Türk hukukuna göre karara bağlanmalıdır.

4. Yahya Satka hangi hukuka göre vesayet altına alınmış olabilir? Açıklayınız. (8 puan)

Olayda Türkiye’de yaşayan hem Arnavutluk hem de Türk vatandaşı Yahya Satka’nın 2013 yılında, yeğenlerinin talebi üzerine vesayet altına alındığı ileri sürülmüştür. Yahya Satka’nın hangi hukuka göre vesayet altına alınmış olabileceği 5718 sayılı MÖHUK’un ilgili hükümlerince tespit edilmelidir. Zira olayda yabancılık

unsuru mevcuttur. Vesayete uygulanacak hukuk 5718 sayılı MÖHUK m. 10'da düzenlenmiştir. 5718 sayılı MÖHUK m. 10 uyarınca vesayet kararı verilmesi veya sona erdirilmesi sebepleri, hakkında vesayet kararının verilmesi veya sona erdirilmesi istenen kişinin milli hukukuna tâbidir. Ayrıca vesayet altına alınma kişiler hukukunun bir parçası olduğundan 5718 sayılı MÖHUK m. 2/3 uyarınca atıf dikkate alınır ve 5718 sayılı MÖHUK m. 10 uyarınca tespit edilen hukukun kanunlar ihtilafı kurallarının gösterdiği hukukun maddi hukuk kuralları olaya uygulanır. Olaya baktığımız zaman ise vesayet altına alınan Yahya Satka'nın çifte vatandaşlık sahibi olduğu görülmektedir. Yahya Satka hem Türk hem de Arnavutluk vatandaşıdır. Bu durumda 5718 sayılı MÖHUK m. 4'ün dikkate alınması gereklidir. 5718 sayılı MÖHUK m. 4/1/b uyarınca yetkili hukukun vatandaşlık esasına göre belirlendiği hallerde, birden fazla devlet vatandaşlığına sahip olanlar hakkında, bunların aynı zamanda Türk vatandaşı olmaları hâlinde Türk hukuku uygulanacaktır. Bu durumda Yahya Satka Türk hukukunun maddi hükümleri çerçevesinde vesayet altına alınmış olmalıdır.

5. Davalıların Naciye Özzer'in mirasçı olarak atanması işleminin geçersiz olduğuna ilişkin iddiaları hangi hukuka göre karara bağlanacaktır? Açıklayınız. (8 puan)

Davacı Naciye Özzer, Yahya Satka tarafından vasiyetname yoluyla mirasçı olarak atandığı iddiasıyla, murisin eşi ve yeğenleri aleyhine tenkis davası açmıştır. Davalılar murisin eşi ve yeğenleri ise muris Yahya Satka'nın Naciye Özzer'in vasiyetname ile mirasçı olarak atanmasından üç ay önce vesayet altına alınmış olduğunu, bu nedenle de mirasçı atama işleminin hukuken geçerli olmadığını ileri sürmüşlerdir. Bu durumda asıl sorun muris Yahya Satka'nın vasiyetname yapma ehliyetine sahip olup olmadığıdır. Zira vesayet murisin ehliyetini sınırlandıran hallerdendir. Kanun koyucu ölüme bağlı tasarrufta bulunma ehliyeti konusunda genel ehliyet kuralından bağımsız olarak ayrı bir düzenleme yapmıştır. Bu düzenleme 5718 sayılı MÖHUK m. 20/5'te yer almaktadır. Anılan düzenleme uyarınca, ölüme bağlı tasarruf ehliyeti, tasarrufta bulunanın, tasarrufun yapıldığı andaki millî hukukuna tabidir. Olaya baktığımız zaman ise vasiyetname düzenlendiği tarihte vesayet altına alınmış; dolayısıyla vasiyetname yapma ehliyetinde sakatlık olduğu iddia edilen Yahya Satka'nın vasiyetnamenin düzenlendiği anda çifte vatandaşlık sahibi olduğu görülmektedir. Yahya Satka hem Türk hem de Arnavutluk vatandaşıdır. Bu durumda 5718 sayılı MÖHUK m. 4'ün dikkate alınması gereklidir. 5718 sayılı MÖHUK m. 4/1/b uyarınca yetkili hukukun vatandaşlık esasına göre belirlendiği hallerde, birden fazla devlet vatandaşlığına sahip olanlar hakkında, bunların aynı zamanda Türk vatandaşı olmaları hâlinde Türk hukuku uygulanacaktır. Bu durumda Yahya Satka'nın Naciye Özzer'i mirasçı olarak atadığı vasiyetnamenin ehliyet bakımından geçerli olup olmadığı Türk hukukuna göre karara bağlanacaktır.

6. Sizce yukarıdaki 4. ve 5. sorular bakımından 5718 sayılı Kanun (MÖHUK) hükümlerinin uygulanmasını gerektirecek şartlar oluşmuş mudur? Açıklayınız. (7 puan)

5718 sayılı MÖHUK'un kapsamı m. 1'de düzenlenmiştir. Madde 1 uyarınca yabancılık unsuru taşıyan özel hukuka ilişkin işlem ve ilişkilerde uygulanacak hukuk anılan kanun hükümleri çerçevesinde tespit edilecektir. Yabancı unsurlu özel hukuk ilişkileri kavramı ile şahsi, coğrafi veya konu gibi çeşitli nedenlerle yabancı bir hukuk sistemi ile ilişki içerisinde olan özel hukuk ilişkileri ifade edilmektedir. Burada önemli olan husus sahip olduğu yabancılık unsuru nedeniyle birden çok hukuk sistemi ile ilişki içerisinde olan özel hukuk işlemi ya da ilişkisine uygulanacak hukukun tespit edilmesidir. Dolayısıyla somut bir olayda 5718 sayılı MÖHUK hükümlerinin uygulanabilmesi için öncelikle olayın yabancılık unsuru taşıması, yani birden çok hukuk sistemi ile irtibat halinde bulunması gereklidir. 4. ve 5. sorularda da muris Yahya Satka'nın vesayet altına alınmasına ve Yahya Satka'nın ölüme bağlı tasarruflarda bulunma ehliyetine uygulanacak hukuklar sorulmuştur. Olayda Yahya Satka'nın 2011 yılında Türk vatandaşlığını kazanmış bir Arnavutluk vatandaşı olduğu, dolayısıyla çifte vatandaşlığa sahip olduğu görülmektedir. Bu durumda Yahya Satka'nın vatandaşlık durumundan kaynaklanan yabancılık unsuru mevcuttur. Öyle ki çifte vatandaşlık sahiplerinin ve olayımızda olduğu gibi birden çok vatandaşlığa sahip Türk vatandaşlarının özel durumu ve yabancılık unsuru taşıyan özel hukuk işlem ve ilişkilerinde uygulanacak hukukun ilgilinin milli hukukuna göre tespit edileceği hallerde uygulanması gereken kural da 5718 sayılı MÖHUK m. 4'te ayrıca düzenlenmiştir. Bu gerekçelerle anılan sorular bakımından 5718 sayılı MÖHUK hükümlerinin uygulanmasını gerektirecek şartlar oluşmuştur.

7. Cavit Hacı tarafından dosyaya ibraz edilen, Arnavutluk Halk Cumhuriyeti İlin Halk Konseyi tarafından verilen 2008 tarihli 116 sayılı evlatlık belgesinin Türk mahkemesi tarafından resmi belge olarak dikkate alınabilmesi hangi şartlar altında mümkündür? Şartlarıyla açıklayınız. (7 puan)

Yabancı idari makamlarca düzenlenen belgelerin Türk mahkemelerinde görülmekte olan bir davada "resmi belge" vasfını taşıması ve "kesin delil" kuvvetine sahip olabilmesi, HMK'nın 224. Maddesinde veya Türkiye'nin de taraf olduğu Yabancı Resmi Belgelerin Tasdik Mecburiyetinin Kaldırılmasına İlişkin 1961 tarihli La Haye Sözleşmesinde öngörülen usule göre tasdik edilmesiyle mümkündür. Yine, bu sözleşme dışında Türkiye birçok devletle akdetmiş olduğu iki taraflı adli yardım anlaşmaları akdetmiştir.

HMK m. 224'e göre, yabancı devlet makamlarınca düzenlenen resmi belgelerin Türkiye'de resmi belge vasfına sahip olabilmesi ve Türk mahkemelerinde görülmekte olan davalarda kesin delil olarak kullanılabilmesi için bu belgenin verildiği devletin yetkili makamı veya ilgili Türk konsolosluğu tarafından onaylanması gerekmektedir.

1961 Tarihli La Haye Sözleşmesi, yabancı ülkelerde düzenlenen resmi belgelerin bu ülkelerdeki Türk konsolosluk veya siyasi memurlarınca onaylanması mecburiyetini ortadan kaldırmıştır. Sözleşmenin kapsamına giren belgelerin diğer âkit ülkelerde ispat vasıtası olarak kullanılabilmesi için, düzenlendiği ülkenin yetkili makamı tarafından “apostille şerhi (tasdik şerhi) gerekir. Bu şerh, HMK’nın 224. maddesindeki Türk konsolosluk makamının onayı yerine geçmektedir.

Bu iki usulden birine göre onaylanan Arnavutluk Halk Cumhuriyeti İlin Halk Konseyi tarafından düzenlenen evlatlık belgesinin Türk mahkemelerinde görülmekte olan bir davada dikkate alınabilmesi için bu onay işlemi veya apostille şerhi tek başına yeterli değildir. Söz konusu evlatlık belgesinin, Türkiye’deki veya yurtdışındaki yeminli tercümanlar tarafından Türkçeye tercüme edilmesi gerekmekte, ardından tercümelerin tercümanın bağlı bulunduğu noter tarafından veya yurtdışında ise ilgili konsolosluk tarafından onaylanması gerekmektedir.

8. Davalıların evlat edinme işleminin geçerli olup olmadığına ilişkin uyuşmazlığın Arnavutluk Tiran Mahkemelerinde görülmekte olduğuna ilişkin beyanın Türk mahkemeleri huzurunda görülmekte olan tenkis davasına etkisi ne olur? Tartışınız. (8 puan)

Bir dava hakkında karar verilebilmesi için öncelikle çözülmesi gereken bir sorunun aynı mahkemede değil de bir başka mahkeme veya merci tarafından çözümlenmesi gerekmesine “bekletici mesele” denir. Yabancı bir mahkemede görülmekte olan bir davanın, Türk mahkemelerinde görülmekte olan bir dava bakımından bekletici mesele yapıp yapılamayacağı konusunda doktrinde iki görüş vardır.

Birinci görüşe göre, yabancı mahkeme kararları Türk mahkemelerince tanınıp tenfiz edilmedikçe bir hüküm doğurmayacağı için, bu milletlerarası usul hukukunun en temel prensibi karşısında, milletlerarası bekletici meselenin kabul edilmesi mümkün değildir.

İkinci görüşe göre, milletlerarası özel hukuk alanındaki gelişmeler ve ihtiyaçlar gerekçe gösterilerek aksi yönde görüşler ileri sürülmüştür. Davanın açıldığı yabancı devlet mahkemesince verilecek kararın Türkiye’de tanınması ve tenfizi mümkün ve muhtemel gözükmekte ise, yabancı mahkemede dava lehine bekletici mesele kabul edilmelidir.

Olayda mahkeme bu iki görüşten birini benimseyerek Tiran mahkemesindeki davadan verilecek kararı bekletici mesele kabul edip etmeyebilecektir.

9. Evlat edinme işleminin geçersiz olduğu iddiası ile açılan Tiran mahkemesindeki davanın, Antalya mahkemelerindeki davadan önce karara bağlanmış olması halinde bu karar Türk hukukunda ne şekilde hüküm doğuracaktır? Açıklayınız. (8 puan)

5718 sayılı MÖHUK m. 50/1 uyarınca yabancı ülke mahkemeleri tarafından verilen kararların kesin hüküm gücüne sahip olabilmesi için tanınması yahut tenfiz edilmesi gerekmektedir.

Tanıma, bir hukuki ilişkinin varlığı veya yokluğu hakkında bir karar elde etmek için açılan dava sonunda verilen **tespit kararları ve** maddi hukuka ait bir durumun kurulması, değiştirilmesi veya ortadan kaldırılması için dava yoluna başvurulmasının gerekli olduğu hallerde açılan dava sonucu verilen **inşai (yenilik doğurucu) kararlar, cebri icraya konu olmayan kararlardır** ve bu tür yabancı mahkeme kararlarının Türk hukukunda yapabileceği tek etki, sahip olduğu kesin hüküm kuvvetinin Türk hukukunca kabulüdür. Bu da Türk mahkemelerince verilecek bir tanıma kararıyla mümkündür. Tenfizde ise, yabancı mahkemece verilmiş karar, bir şeyin verilmesine, yapılmasına veya yapılmamasına ilişkin bir **eda kararı** niteliğindedir ve eda kararları, **hem kesin hüküm kuvveti hem de icra kabiliyeti taşıdıklarından** bu tür kararların devletin icra organları aracılığıyla icra edilmesi gerekmektedir. Bu nedendir ki yabancı mahkemelerce verilmiş eda kararlarının Türkiye’de icra edilebilmeleri için tenfiz edilmeleri gerekmektedir. **Evlat edinme işleminin geçerliliğinin tespitine ilişkin açılmış olan dava, niteliği gereği Türk mahkemeleri önünde tanıma işlemine konu olacaktır.**

Tanıma **özel bir talebi gerektirmez**; belirli bir olayda tanınması söz konusu karar dosyaya ibraz edilmiş ve eğer tanıma için aranan şartlar mevcut ise, tanıma bu şartların varlığının tespiti ile, yerel makamların hukuki ve özel bir tasarrufuna gerek olmaksızın kendiliğinden gerçekleşirken; **tenfiz talep üzerine yetkili makam tarafından icrayı mümkün kılan bir kararın verilmesine bağlıdır**. Tanıma ve tenfiz için aranan şartlar ortak olmakla beraber sadece **kararın verildiği ülke ile Türkiye arasında aranan mütekabiliyet şartı**, tenfizde aranır iken tanımada aranmaz.

Tanıma ve tenfiz şartlarının incelenmesinde re’sen araştırma ilkesi geçerlidir. Türk mahkemeleri tarafından tanınması talep edilen ilamın; öncelikle yabancı bir devlet mahkemesi tarafından verilmiş olması, hukuk davalarına ilişkin olması ve son olarak kesinleşmiş olması gerekmektedir. Tanıma talebinin kabulü için gerekli şartlar ise; **(i)** yabancı ilamın Türk mahkemelerinin münhasır yetkisine girmeyen bir konuda verilmiş olması veya yabancı ilamı veren mahkemenin kendisini aşırı yetki teşkil edecek surette yetkili görmüş olmaması, **(ii)** tanımaya konu ilamın kendisine karşı tanınması istenen kişinin savunma haklarına riayet edilmiş olması, ve **(iii)** kararın Türk kamu düzenine açıkça aykırı olmamasıdır. Tanıma kararı için tenfizde aranan karşılıklılık şartı aranmamaktadır.

Son olarak yabancı mahkeme tarafından verilen ilamların tanınabilmesi için yabancı ilamın kısmen veya tamamen yerine getirilmemiş olması ve yabancı ilamın yerine getirilmesine engel bir sebebin ortaya çıkmaması gerekmektedir.

II. Yabancılar Hukuku

10. Arnavutluk vatandaşı olan mirasçılar, terekede bulunan Türkiye'deki taşınmazları miras yolu ile iktisap etmesi Yabancılar Hukuku açısından mümkün müdür? Açıklayınız. (7 puan)

Arnavutluk vatandaşı olan mirasçılar Türkiye'deki taşınmazları miras yolu ile iktisap etmesi hususuna 5718 sayılı MÖHUK m. 20/2 uyarınca terekenin bulunduğu ülke hukuku uygulanmaktadır. Bu noktada sorunun cevaplanması bakımından mirasçılık ehliyetine ilişkin bir inceleme yapılmayacak olup; yalnızca mirasın iktisabına ilişkin bir inceleme yapılması gerekmektedir.

Yabancıların Türkiye'de taşınmaz ve sınırlı aynî hak edinimi, kanuni sınırlamalara tabi olarak "**karşılıklılık ilkesi aranmaksızın**" mümkün olmaktadır. Yabancıların taşınmaz edinebilmesinin esasları Tapu Kanunu m. 35'de yer almaktadır. Buna göre, Türkiye'de taşınmaz edinecek yabancıların;

- i. uluslararası ikili ilişkiler yönünden ve ülke menfaatlerinin gerektirdiği hallerde Cumhurbaşkanı tarafından belirlenen ülkelerin vatandaşı olması(Tapu Kanunu m. 35/1),
- ii. edinmiş olduğu taşınmaz ile bağımsız ve sürekli nitelikteki aynı hakların toplamının ülke genelinde kişi başına 30 hektarı ve özel mülkiyete konu ilçe yüzölçümünün %10'unu aşmaması (Cumhurbaşkanı bu miktarı iki katına kadar arttırmaya yetkilidir) (Tapu Kanunu m. 35/1),
- iii. kanuni sınırlamalara (Askeri Yasak Bölgeler ve Güvenlik Bölgeleri Kanunu, Mukabele-i Bilmisil Kanunu vb.) uyması,

aranmaktadır. Yabancıların miras yoluyla taşınmaz edinimi hususunda özel bir ayrıma gidilmiş olmayıp genel olarak yabancıların taşınmaz edinmelerinin şartları düzenlenmiştir. Nitekim Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi Ek 1 No'lu Protokolü'nün 1. maddesinde de miras hakkı mülkiyet hakkının kapsamında değerlendirilmektedir.

Bununla birlikte Cumhurbaşkanı yabancıların miras yoluyla taşınmaz edinmelerine ilişkin olarak; ülke menfaatlerinin gerektirdiği hallerde ülke, kişi, coğrafi bölge, süre, sayı, oran, tür, nitelik, yüzölçüm ve miktar bakımından sınırlama, durdurma veya yasaklamaya gidebilmektedir. (Tapu Kanunu m. 35/3)

11. Türk Yabancılar Hukukunda “geri gönderme yasağı” ilkesini kısaca açıklayınız. (8 puan)

Geri gönderme yasağı ilkesi; YUKK m. 4'te ve 1951 tarihli Cenevre Konvansiyonu m. 33'te düzenlenmiştir. Geri gönderme yasağı uyarınca; hiç kimse, işkenceye, insanlık dışı ya da onur kırıcı ceza veya muameleye tabi tutulacağı veya ırkı, dini, tabiiyeti, belli bir toplumsal gruba mensubiyeti veya siyasi fikirleri dolayısıyla hayatının veya hürriyetinin tehdit altında bulunacağı bir yere gönderilememektedir.

Geri gönderme yasağı çerçevesinde gönderileceği ülkede maruz kalınacak risklerden korunması amacıyla söz konusu kimseler bakımından mülteci veya şartlı mültecilerden farklı olarak ikincil koruma statüsü tesis edilebilmektedir.

III. Vatandaşlık Hukuku

12. Olaydaki evlat edinme işleminin geçerli olduğu varsayımında, Cavit Hacı'nın, Türk vatandaşlığını bu yolla kazanması mümkün müdür? Açıklayınız. (5 puan)

5901 sayılı Türk Vatandaşlığı Kanununun 17. Maddesi gereğince “**Bir Türk vatandaşı tarafından** evlat edinilen ergin olmayan kişi, milli güvenlik ve kamu düzeni bakımında engel teşkil edecek bir hali bulunmamak şartıyla, karar tarihinden itibaren Türk vatandaşlığını kazanabilir.”

Evlat edinilme yoluyla Türk vatandaşlığı kazanabilmek için; evlat edinenin bir Türk vatandaşı olması, evlat edinilenin ise henüz ergin olmaması ve milli güvenlik/kamu düzeni bakımından engel teşkil edecek bir durumunun bulunmaması gerekir. Evlat edinilenin milli güvenlik ve kamu düzeni bakımından engel teşkil edecek halinin bulunup bulunmadığının tespiti İç İşleri bakanlığınca yapılacaktır.

Olayda Cavit Hacı 2008 yılında Yahya Satka tarafından evlat edinilmiştir. Ancak Yahya Satka 2011 yılında Türk Vatandaşlığına geçmiştir. Yani 2008 yılında evlat edinen Yahya Satka, henüz Türk vatandaşı değildir. Dolayısıyla evlat edinme yoluyla Türk vatandaşlığı kazanılması mümkün değildir.

Cavit Hacı'nın bu durumda en kolay yolla Türk vatandaşlığını kazanması Türk Vatandaşlığı Kanunu m.20/2 hükmü çerçevesinde gerçekleşebilir.

13. Cavit Hacı'nın Türk vatandaşlığını evlat edinme yoluyla kazanmış olduğu varsayımında, ergin olduktan sonra Türk vatandaşlığından en kolay hangi yoldan ayrılabilir? Çeşitli ihtimalleri dikkate alarak açıklayınız. (5 puan)

Cavit Hacı en kolay yoldan Türk vatandaşlığını seçme hakkını kullanma suretiyle kaybedebilir. Türk vatandaşlığının seçme hakkı kullanılmak suretiyle kaybı Kanun'un

belirlediği belirli konumdaki Türk vatandaşlarının kendi iradeleri ile Türk devletinin hiçbir idari makamının iznini almaya gerek bulunmaksızın Türk vatandaşlığından ayrılmayı seçmeleri ve bu seçimlerini bildirmeleri ile Türk vatandaşlığını kaybetmeleridir.

Türk Vatandaşlığı Kanununun 34. maddesinde sayılan kişilerin, seçme hakkını kullanarak Türk vatandaşlığından ayrılabilmeleri için aranan şart, ilgilinin reşit olmasından itibaren 3 yıl içerisinde bu hakkını kullanması ve seçme hakkını kullanmak suretiyle vatandaşlığı kaybedecek olan kişinin Türk vatandaşlığını kaybettiği anda vatansız kalmamasıdır (m.34/2).

Evlat edinilenler 34. Madde kapsamında, seçme hakkı ile Türk vatandaşlığından ayrılacak kişiler arasında sayılmıştır (m.34/1-c). Şu halde Cavit Hacı, ergin olduktan sonra 3 yıl içerisinde, yurt içinde ikamet edilen yer valiliğine, yurt dışında ise dış temsilciliklere bizzat veya bu hakkın kullanılmasına ilişkin vekâletname ile başvurarak seçme yoluyla Türk vatandaşlığından ayrılabilir.

14. Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 66. maddesinde düzenlenen “vatandaşlık kavramını” anlatınız ve madde düzenlemesi hakkındaki görüş, eleştiri ve önerilerinizi özgürce yazınız. (5 puan)

Anayasa'nın 66. maddesinde düzenlenen “Türk vatandaşlığı kavramı” ve bu düzenleme hakkındaki görüşlerin/eleştirilerin gerekçeli olarak yazılması halinde tam puan verilecektir.